

METINIS PRANEŠIMAS

JAUNIMO PROBLEMŲ SPRENDIMO PLANŲ RENGIMAS VIETOS IR NACIONALINIŲ LYGMENIU

2013 M. BIRŽELIS
VILNIUS

Įžanga

Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – JRD) įgyvendina projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“, Nr. VP1-4.1-VRM-07-V-01-002 (toliau – Projektas IJPP), kuris finansuojamas pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.1-VRM-07-V „Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas“.

Viena iš Projekto IJPP veiklų – **jaunimo problemų sprendimo planų šešeriems metams kiekvienoje iš 60 Lietuvos savivaldybių vietiniu lygmeniu (toliau – Planai), taip pat nacionalinio plano šešeriems metams visos Lietuvos mastu (toliau – Planas) parengimas bei jų įgyvendinimo priežiūra.**

Metiniame pranešime apžvelgiami savivaldybių Planai bei nacionalinio Plano rengimo, įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės procesai 2012 m. sausio mėn. - 2013 m. birželio mėn., pristatomi Projekto IJPP veiklos rezultatai, Projekto IJPP įgyvendinimo **proceso teigiamas poveikis savivaldybių ir nacionalinei jaunimo politikai, pateikiamos rekomendacijos jaunimo politikos vykdymui.**

Tai yra antrasis metinis pranešimas. Pirmajame metiniame pranešime (2012 m. spalio mėn.) buvo apžvelgta jaunimo politikos kūrimosi istorija po Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės atkūrimo, supažindinta su Planų rengimo ir įgyvendinimo tikslais, Projekto IJPP veiklos tikslinėmis grupėmis, tikslinių grupių atstovams organizuojamų renginių organizavimo tikslais, pristatyta Planų rengimo metodologija, planuojami jų tvirtinimo ir stebėsenos procesai, tarpiniai Planų rengimo rezultatai, nustatytos pagrindinės jaunimo problemos bei planuojamos prioritetingos jaunimo problemų sprendimo kryptys.

Jaunimo problemų sprendimo planus vietos ir nacionaliniu lygmeniu rengė ir jų 6 mėn. įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę vykdė VšĮ Nacionalinės plėtros institutas. ●

Regioninė jaunimo politika Lietuvoje

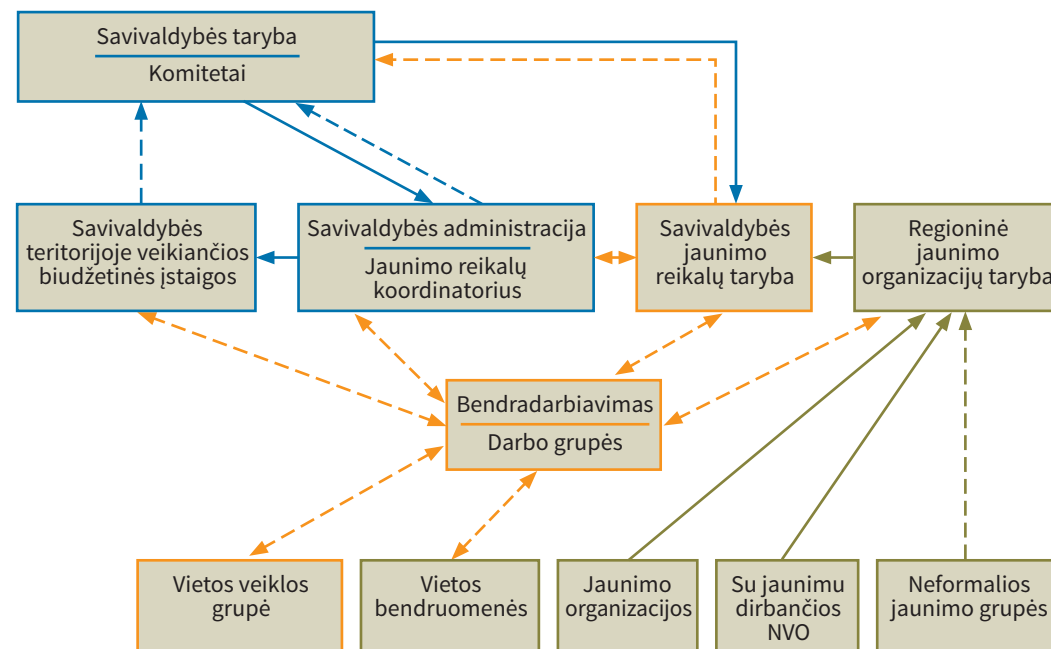
Regioninės jaunimo politikos tikslas – padėti savivaldybių institucijoms, įstaigoms, vietos bendruomenėms ir kitiems veikėjams įgyvendinti jaunimo ir vietos bendruomenės poreikius atitinkančią jaunimo politiką, užtikrinant jaunų žmonių į(si)traukimą į sprendimų rengimo, priėmimo, įgyvendinimo ir stebėsenos procedūras.

Sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi. Todėl savivaldybių jaunimo politika (**1 pav.**), kurią formuoja ir įgyvendina savivaldybės institucijos, yra labai svarbi. Vietos mastu jaunimo situacija gali būti gerai matoma, nes jauni žmonės gyvena, dirba, mokosi ir leidžia didžiąją dalį savo laiko būtent čia. Štai kodėl vietinės bendruomenės bendradarbiaudamos su vietine valdžia gali formuoti ir įgyvendinti efektyvias į jaunimą orientuotas programas. Jaunimo klausimai turėtų būti sprendžiami įgalinant vietinę

valdžią, viešojo sektoriaus atstovus, nevyriausybinės organizacijas ir patį jaunimą.

Svarbiausi veikėjai regioninėje jaunimo politikoje yra:

- **Savivaldybės taryba** – savivaldybės atstovaujamoji institucija – turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, įgyvendinanti savivaldos teisę. Savivaldybės taryba susideda iš įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinktų savivaldybės bendruomenės atstovų – savivaldybės tarybos narių. **Savivaldybės taryba formuoja savivaldybės jaunimo politiką.**
- **Savivaldybės jaunimo reikalų taryba (SJRT)** – visuomeniniais pagrindais prie savivaldybės tarybos veikianti kolegiali institucija. SJRT sudaroma pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų

1 pav. Regioninė jaunimo politika

(dažniausiai 6+6 principu). Jaunimo organizacijų atstovus į SJRT deleguoja regioninė jaunimo organizacijų taryba. SJRT tikslas – padėti savivaldybės tarybai formuoti savivaldybės jaunimo politiką ir kartu su savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriumi koordinuoti jos įgyvendinimą, **siekiant kuo palankesnių sąlygų savivaldybės teritorijoje gyvenančių jaunų žmonių asmeninei ir socialinei brandai.**

- **Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius (JRK)** – karjeros valstybės tarnautojas. JRK pareigybė reikalinga įgyvendinti valstybinei (perduotai savivaldybėms) funkcijai „Jaunimo teisių apsauga“: rengti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoti jaunimo, jaunimo organizacijų padėtį savivaldybės teritorijoje, koordinuoti savivaldybės institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, vykdyti kitą veiklą, susijusią su jaunimu ir jaunimo organizacijomis. Pagrindinis savivaldybės JRK tikslas – **administruoti ir įgyvendinti jaunimo politiką savivaldybės teritorijoje.**
- **Regioninė jaunimo organizacijų taryba (Apskritasis stalas – AS)** – nevyriausybinė jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas – vienyti savivaldybėje veikiančias jaunimo organizacijas ir joms atstovauti. AS deleguoja jaunimo organizacijų atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą, **atstovauja ir gina jaunimo interesus savivaldybėje**, prisideda prie savivaldybės jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo.
- **Jaunimo organizacija (JO)** – tai įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruota asociacija, kurioje ne mažiau kaip 2/3 narių yra jauni žmonės ir (ar) į

kurią įeina ne mažiau kaip 2/3 asociacijų, kurių kiekvienos narių yra ne mažiau kaip 2/3 jauni žmonės. JO prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo, teikia idėjas ir iniciatyvas jaunimo politikos formavimui, **ugdo vietas jaunimo kompetencijas ir sugebėjimus**, rengia jaunimo projektus ir dalyvauja projektinėse veiklose.

- **Su jaunimu dirbanti organizacija** – viešasis juridinis asmuo, kurio vienas iš tikslų – **į jaunimą orientuota ir jaunimo poreikius tenkinanti veikla.** Prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo, teikia idėjas ir iniciatyvas jaunimo politikos formavimui, ugdo vietas jaunimo kompetencijas ir sugebėjimus, rengia jaunimo projektus ir dalyvauja projektinėse veiklose.
- **Savivaldybės administravimo subjektai** – savivaldybės institucijos ir įstaigos, kiti subjektai, turintys teisės aktų suteiktus įgaliojimus, atliekantys jiems pavestas administravimo funkcijas ir atsakingi už šių funkcijų įgyvendinimą. Tiesiogiai bei netiesiogiai prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo.
- **Vietos veiklos grupė (VVG)** – ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio valdymo organas, turintis sprendimų priėmimo teisę, atstovauja įvairių VVG teritorijos gyventojų interesams, t. y. ne mažiau kaip 50 proc. valdymo organo narių sudaro socialinių ir kitų partnerių, taip pat jų asociacijų atstovai, iki 25 proc. – verslo atstovai ir iki 25 proc. – vietos valdžios atstovai. VVG teritorija – kaimo vietovė, kurios gyventojų skaičius yra nuo 5 tūkst. iki 150 tūkst., įskaitant mažus miestelius, taip pat miestus, kurių gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst., ir kurioje gyvenančių ir (arba) veikiančių asmenų interesams tenkinti įsteigta VVG. VVG

savo teritorijoje tiesiogiai bei netiesiogiai prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo bei **teikia idėjas ir iniciatyvas jaunimo politikos formavimui.**

- **Verslo sektorius** – tiesiogiai bei netiesiogiai **prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo.**

Pristatant regioninę jaunimo politiką, svarbu paminėti, kad **Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. gruodžio 11 d. įsakymu** Nr. A1-570 patvirtintas **Atvirų jaunimo centrų veiklos aprašas** (toliau – Aprašas), taip sudarytos sąlygos plėtoti atvirų jaunimo centrų ir erdvių koncepcijas vietos savivaldoje. Patvirtintame Apraše nurodoma, kad:

- **Atviras jaunimo centras** – tai įstaiga ar jos padalinys, vykdamas atvirą darbą su jaunimu, teikiantis socialines, pedagogines ir psichologines paslaugas, kurio savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendina savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos, vietos ar religinės bendruomenės. Atvirų jaunimo centrų ir erdvių darbo tikslinė grupė yra jaunimas nuo 14 iki 29 metų; ypatingas dėmesys skiriamas mažiau galimybių turinčiam, mažiau motyvuotam jaunimui, kuris dėl įvairių priežasčių neturi galimybių ar nenori ištraukti į jaunimo veiklos pasiūlymus.
- **Atvira jaunimo erdvė** – patalpa, skirta ir pritaikyta atviram darbui su jaunimu, galinti būti įstaigoje (kultūros, švietimo, sporto ar socialinėje), nekeičiant įstaigos juridinio statuso, ir pritaikoma atviram darbui su jaunimu, panaudojant jau esamą priemonių ir metodinę bazę.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gegužės 14 mėn. įsakymu Nr. A1-208 patvirtintas **Jaunimo darbuotojų**

veiklos aprašas, taip oficialiai įteisintas darbas su jaunimu, siekiant, kad jauni žmonės taptų sąmoningi, savarankiški, atsakingi už savo ir visuomenės gerovę. Būtent atvirose jaunimo centruose bei erdvėse pagrindinis veikėjas ir yra **jaunimo darbuotojas** – suaugęs asmuo, veikiantis už formaliojo švietimo ir ugdymo sistemos, šeimos ir darbinės veiklos ribų, siekiantis asmeninio ir socialinio jaunų žmonių tobulėjimo tiek per individualų darbą su atskirais asmenimis, tiek dirbdamas su grupėmis ar bendruomenėmis bei turintis šiam darbui reikalingų profesinių kompetencijų. Profesinė jaunimo darbuotojo laikysena susideda iš asmeninių nuostatų ir požiūrio, santykio kūrimo bei palaikymo, metodinės ir pritaikymo bei struktūrinės kompetencijų. Jaunimo darbuotojas už atliekamą profesionalų darbą turi teisę gauti užmokestį. Siektina, kad jaunimo darbuotojas turėtų pedagoginį, psichologinį arba socialinių mokslų sričių išsilavinimą arba būtų kitaip įgijęs socialinio darbo su jaunimu kompetencijų.

Norint sudaryti prielaidas sparčiam nacionalinės bei regioninės jaunimo politikos vystymuisi bei efektyviam jaunimo problemų sprendimui tiek nacionaliniu, tiek vietos lygmenimis, buvo vykdoma Projekto IJPP veikla – Jaunimo problemų sprendimo planų vietos ir nacionaliniu lygmeniu parengimas ir įgyvendinimo priežiūra. Minėta Projekto IJPP veikla siekiama sukurti ilgalaikės trukmės strateginio planavimo dokumentus su vidutinės trukmės priemonių planais savivaldybių vykdomoje jaunimo politikoje bei nacionaliniu lygmenimis, siekiant kurti, stiprinti ir skatinti bendradarbiavimo formas tarp viešojo (valstybinio ir savivaldybių lygmens) ir nevyriausybinių sektorių jaunimo politikos srityje, optimizuojant žmogiškuosius ir materialinius išteklius jaunimo problemų sprendimui. ●

Jaunimo problemų sprendimo planų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės procesas

Visais Planų rengimo etapais (2 pav.) kiekvienoje savivaldybėje skyriuje „Regioninė politika Lietuvoje“ pristatytiems tikslinių grupių atstovams (1 pav.) buvo organizuojami įvairūs nemokami renginiai – susitikimai, pristatymai, mokymai, diskusijos, konsultacijos. 2012 m. vasario – 2013 m. birželio mėn. surengta iki 8 renginių kiekvienoje savivaldybėje ir 10 renginių nacionaliniu lygmeniu.

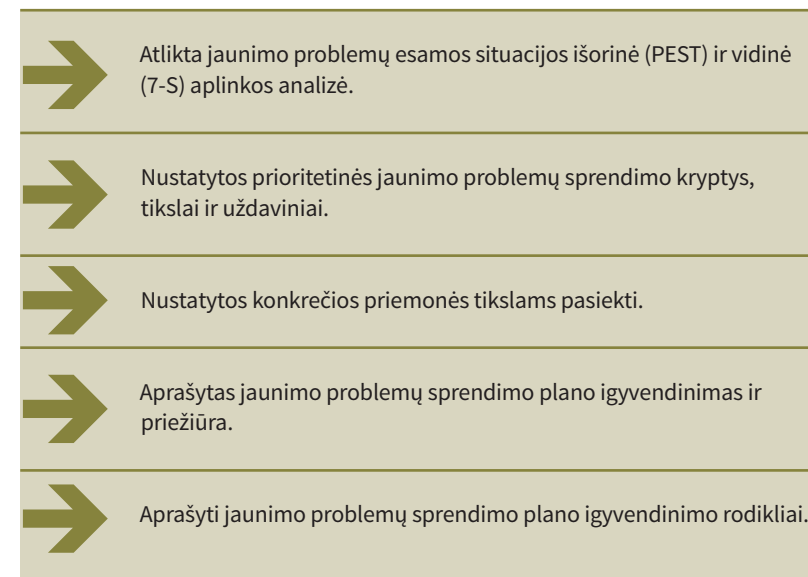
-
● Planų, priemonių planų parengimas ir įgyvendinimas.	● Informacijos ir duomenų rinkimas: ✓ dokumentų analizė; ✓ renginiai (diskusijos, susitikimai, kt.); ✓ gerosios patirties analizė.	● Planų, priemonių planų rengimas: ✓ renginiai (diskusijos, susitikimai, kt.); ✓ duomenų analizė ir sisteminimas, plano rengimas.	● Planų, priemonių planų pateikimas tvirtinimui savivaldybių taryboms / JRD: ✓ renginiai (diskusijos, susitikimai, kt.); ✓ konsultacijos.	● Planų, priemonių planų įgyvendinimas: ✓ renginiai (diskusijos, susitikimai, kt.); ✓ konsultacijos; ✓ stebėsenos ir kontrolė.

2 pav. Planų rengimo ir įgyvendinimo etapai

Projekto IJPP ekspertų komandos, parengusios Planų projektus, Planų pateikimo tvirtinti savivaldybių taryboms bei įgyvendinimo etapuose, individualiai konsultavo specialistus, vietiniu ir nacionaliniu lygmenimis koordinuojančius Planų tvirtinimo ir įgyvendinimo procesus, skatindami komandinio darbo dvasią bei įvairias tarpsektorinio bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo formas, siekiant sėkmingo ir efektyvaus Planų ir jų priemonių planų įgyvendinimo. ●

Planų rengimo metodologija

Jaunimo problemų sprendimo planai vietos ir nacionaliniu lygmeniu, parengti pagal su JRD suderintas koncepcijas (**3 pav.**).

3 pav. Jaunimo problemų sprendimo planų koncepcijos

Savivaldybėse identifikuotos pagrindinės jaunimo problemos pateiktos **4 pav.** Apibendrinus diskusijų rezultatus, išskiriamos 3 pagrindinės jaunimo problemos – nedarbas, migracija, laisvalaikis (užimtumas), kurios vyrauja daugumoje savivaldybių. Kitos aktualios jaunimo problemos, vyraujančios savivaldybėse – žalingi įpročiai, motyvacijos aktyviai veikti stoka, nepakankamas politikų dėmesys jaunimo politikai, tarpinstitucinio bendradarbiavimo jaunimo sektoriuje trūkumas, nesaugi aplinka, kurioje jaunuoliai gyvena, jaunimo pasyvumas, nepakankama informacijos sklaida, jaunimo lyderių bei bendruomeninių ir šeimos vertybių stoka ir kt. problemos.

Atliktos aplinkos analizės (išorinės ir vidinės) rezultatai aprašomuoju ir vaizduojamuoju būdu pateikti kiekvienos savivaldybės problemų medžiuose, kurie pateikti savivaldybių Planų prieduose.

Kiekvienos savivaldybės Plane suformuluoti ilgalaikiai plano tikslai ir uždaviniai, rekomenduojant ne mažiau kaip 2 ilgalaikius tikslus ir ne mažiau kaip 2 uždavinius kiekvienam tikslui pasiekti, kartu numatant bendradarbiaujančias institucijas bei jų įsitraukimo lygį, sprendžiant jaunimo problemas.

Planuose bei jų priemonių planuose aprašyti įgyvendinimo vertinimo kriterijai kiekvienam

ilgalaikiam tikslui (pvz., * jaunimo (14–29 m.), dalyvaujančio atvirų jaunimo centrų ir erdvių veikloje, dalis (procentais, nuo bendro savivaldybės jaunų

JAUNIMO PROBLEMOS SAVIVALDYBĖSE

■ Savivaldybių sk.

4 pav. Pagrindinės ir kitos jaunimo problemos savivaldybėse

žmonių skaičius; * registruotas savivaldybės jaunimo nedarbas procentais; * savivaldybės biudžeto lėšų, skirtų plėtoti laisvalaikio infrastruktūrą, dalis, tenkanti vienam toje savivaldybėje gyvenančiam jaunam žmogui (14–29 m.) (litas); * savivaldybės biudžeto lėšų, skirtų jaunimo politikos įgyvendinimui finansuojant jaunimo projektus, vienam toje savivaldybėje gyvenančiam jaunam žmogui (14–29 m.) tenkanti dalis (litas) ir pan.) bei

priemonei (pvz., * įkurtų naujų atvirų jaunimo erdvių seniūnijose, užtikrinant tolygų jų pasiskirstymą rajone, skaičius; * kasmet organizuojamas jaunimo verslumo konkursas, kurio metu paremtos/nupirktos ne mažiau kaip 2 jaunimo verslo idėjos; * sutvarkytų bei naujai įrengtų sporto aikštelių skaičius; * kasmet įvykę mokymai jaunimo reikalų tarybos nariams; * įsteigtas Jaunimo lyderystės klubas ir pan.), jų reikšmės.

Ruošiant **nacionalinį** Planą, naudojant PEST analizės techniką, vertinta jaunimo problemų situacija Lietuvos ir apskričių mastu.

Siekiant užtikrinti prioritetinių krypčių aktualumą, buvo atsižvelgta į šiuos aspektus bei dokumentus:

- Nacionalinę jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programą;
- Žmogiškuosius ir materialiuosius resursus – šie išteklių, pradedant darbuotojų kompetencija, baigiant materialine baze, nagrinėti, įvertinant valstybės institucijų ir įstaigų, koordinuojančių jaunimo politikos įgyvendinimą, pajėgumus, yra svarbus indikatorius, leidęs optimizuoti Plano parengimą ir įgyvendinimą;
- Suinteresuotas šalis (asmenis, institucijas, organizacijas) – jų įsitraukimas yra labai reikšmingas, nes suteikia platesnį bei įvairesnį požiūrį į jaunimo (politikos) problematiką ir galimus opių klausimų sprendimo būdus. Jų nuomonė ir pozicija svarbi ir dėl to, jog jie atliks paslaugų teikėjų ar partnerių vaidmenį įgyvendinant tam tikras Plano dalis, o vėliau – užtikrinant Plano įgyvendinimo stebėseną;
- Programų, strategijų ir kitų planų biudžetą – atsižvelgus į šiuos faktorius, strateginių krypčių formulavimas ir realizavimas įgauna ekonomiškumo, efektyvaus lėšų panaudojimo dimensiją.

Nustatant prioritetines jaunimo problemų sprendimo kryptis, tikslus ir uždavinius renginių (diskusijų) metu buvo diskutuojama su tikslinėmis grupėmis – Jaunimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių struktūrų atstovais: SADM, JRD, Jaunimo reikalų taryba, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba ir kitais, su jaunimo klausimais dirbančių valstybinių institucijų atstovais, ministerijų padaliniais, atsakingais už jaunimo reikalus, nacionalinėmis jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis bei kitais valstybinio lygmens atstovais.

Strateginiams tikslams ir uždaviniams įgyvendinti parengtas priemonių planas jaunimo problemų sprendimui, taip pat numatytos bendradarbiaujančios institucijos bei jų įsitraukimo lygis sprendžiant jaunimo problemas. Nustatant šias priemones, diskusijų metu diskutuota su aukščiau minėtomis tikslinėmis grupėmis.

Nacionalinio plano įgyvendinimo priemonės, stebėsenos ir kontrolės procedūros aukščiau minėtoms tikslinėms grupėms pristatytos renginių (diskusijų) metu.

Plane bei priemonių plane aprašyti Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai kiekvienam strateginiam tikslui bei priemonei, jų reikšmės. ●

Jaunimo problemų sprendimo planų tvirtinimas. Stebėseną

Kiekvienos savivaldybės parengti Planai buvo teikiami tvirtinti savivaldybių taryboms.

Nacionalinis Planas buvo teikiamas JRD, kurio siūlymu dalis priemonių plano priemonių yra įtraukta į SADM rengiamą Nacionalinės jaunimo politikos plėtros programos priemonių planą 2014–2016 m.

Savivaldybių Planuose nustatyta, jog savivaldybės plano įgyvendinimą koordinuoja Jaunimo reikalų koordinadorius. Kasmet iki kovo 15 d. atsakingi savivaldybės skyriai ir institucijos pateikia Jaunimo reikalų koordinatoriui praeitų metų priemonių įgyvendinimo ataskaitas. Plano įgyvendinimo stebėseną atlieka savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Kasmet iki vasario 15 d. savivaldybės jaunimo reikalų taryba pateikia Jaunimo reikalų koordinatoriui praeitų metų plano įgyvendinimo stebėsenos ataskaitas.

Pateikus Planus (vietos ir nacionaliniu lygmenimis) tvirtinimui, buvo vykdoma 6 mėnesių Planų įgyvendinimo stebėseną bei pagal poreikį konsultuojamos savivaldybės dėl pateiktų Planų projektų turinio. Stebėsenos ataskaitos buvo pateiktos savivaldybėms. ●

Jaunimo problemų sprendimo planų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės rezultatai

60 savivaldybių planų

60 savivaldybių planų 6 mėn. įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės ataskaitų

477 renginiai

Savivaldybių ir nacionalinio planų kontrolės ir stebėsenos tvarkos aprašai

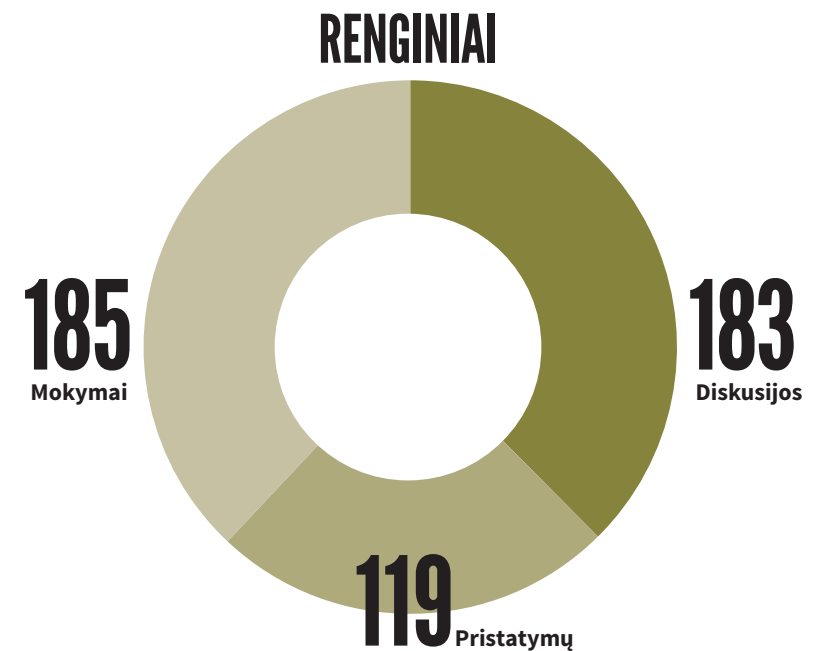
1 nacionalinis planas

1 nacionalinio planų 6 mėn. įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės ataskaita

10 renginių

5 pav. Jaunimo problemų sprendimo planų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės rezultatai

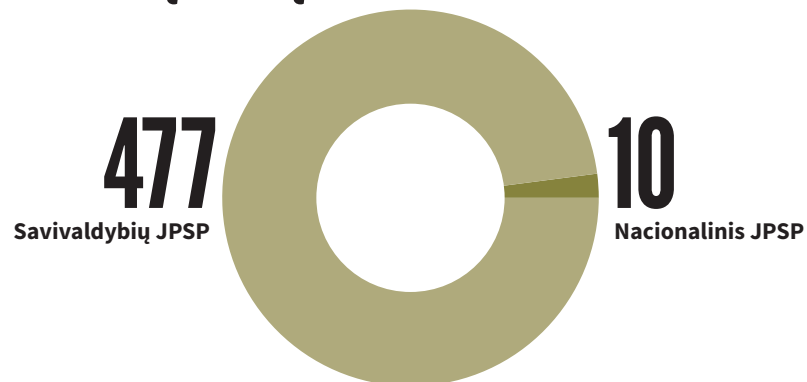
Projekto IJPP Planų rengimo, įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės veiklos vykdymo metu įvyko 487 renginiai (**5 pav.**): iš jų 185 mokymai, 183 diskusijos bei 119 pristatymų (**6 pav.**).

6 pav. Planų rengimui, įgyvendinimo stebėsenai ir kontrolei skirti renginiai

477 renginiai surengti visose Lietuvos savivaldybėse, rengiant ir vykdamas savivaldybių Planų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę, 10 renginių – rengiant ir inicijuojant nacionalinio Plano įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę (**7 pav.**).

SAVIVALDYBIŲ PLANŲ IR NACIONALIO PLANO RENGINIAI

7 pav. Savivaldybių ir nacionalinio Plano rengimui, įgyvendinimo stebėsenai ir kontrolei skirti renginiai

RENGINIAI SAVIVALDYBĖJE:

3

Mokymai

1. Strateginiai sprendimai. Strateginis valdymas. Strateginio planavimo procesai ir procedūros.
2. Plano stebėsenos ir kontrolės sistema. Plano įgyvendinimo institucinė struktūra. Plano priemonių įgyvendinimo simuliacija. Plano koregavimo galimybės.
3. Plano vertinimo kriterijų sistema. Plano įgyvendinimo proceso simuliacija. Tarpsektorinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo svarba įgyvendinant Planą.

3

Diskusijos

- Savivaldybės situacijos identifikavimas (PEST analizė). Savivaldybės jaunimo problemų identifikavimas (problemų medžio sudarymas). Galimų plano ilgalaikių prioritetų identifikavimas. Darbas grupėse.
- Diskusijos vyko su skirtingomis tikslinėmis grupėmis:
1. su jaunimu, jaunimo organizacijų bei jaunimo institucijų atstovais;
 2. su savivaldybės administracijos, institucijų ir įstaigų atstovais, vietos bendruomenių atstovais bei su jaunimu dirbančiais asmenimis;
 3. su mišria grupe.

2

Pristatymai-diskusijos

1. Esamos jaunimo situacijos savivaldybėje pristatymas. Siūlomos Plano prioritetinės veiklos kryptys, tikslai ir uždaviniai. Siūlomas Plano priemonių planas bei jo įgyvendinimo gairės.
2. Lyginamoji Lietuvos savivaldybių jaunimo padėties apžvalga. Projekto „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ tęstinumas. Plano įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės ataskaitos pristatymas. Diskusija „Efektyvus jaunimo interesų atstovavimas savivaldybėje“.

8 pav. Savivaldybėje įvykę renginiai

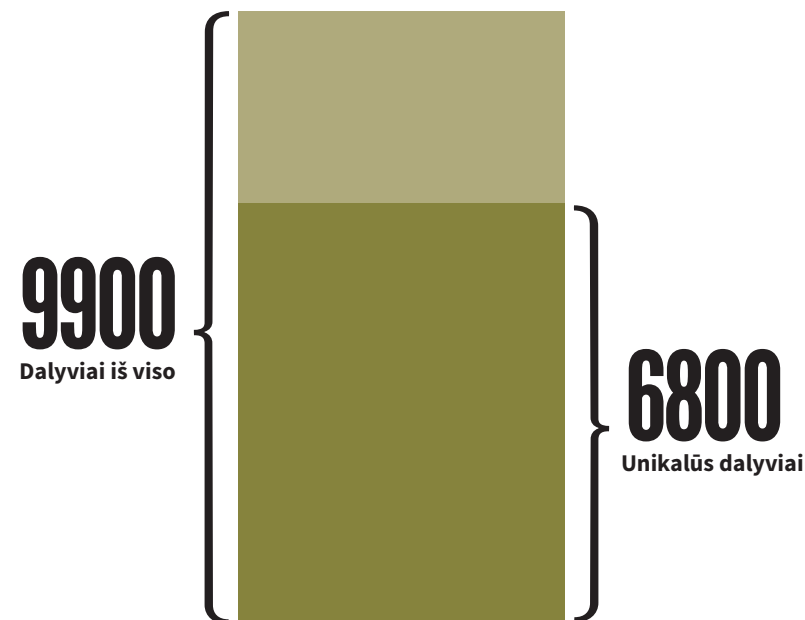
Kiekvienoje savivaldybėje, rengiant Planus ir inicijuojant jų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę, įvyko iki 8 renginių: 3 mokymai, 3 diskusijos, 2 pristatymai-diskusijos (8 pav.).

Mokymų metu dalyviai susipažino ir / arba pagilino strateginio planavimo, strateginio planavimo dokumentų įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės žinias, sustiprino komandinio darbo ir tarpsektorinio bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo kompetencijas.

Siekiant išsiaiškinti jaunimo problemas, nustatyti konkrečios savivaldybės jaunimo problemų prioritetines kryptis, tikslus, uždavinius bei priemones kiekvienoje savivaldybėje buvo rengiamos diskusijos su jaunimo politiką vietos lygmeniu formuojančių ir įgyvendinančių struktūrų, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų atstovais, kitais aktyviais bendruomenės nariais.

Siūlomos savivaldybių Planų priemonių planų priemonės, stebėsenos ir kontrolės procedūros tikslinėms grupėms buvo pristatytos pristatymų-diskusijų metu.

Renginiuose iš viso dalyvavo apie 9900 dalyvių, iš jų - apie 6800 unikalių asmenų (9 pav.).

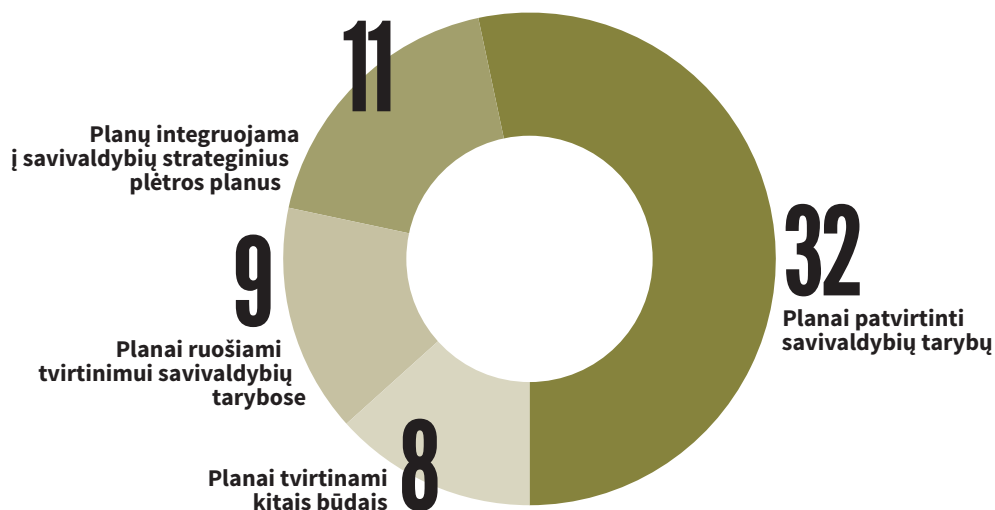

9 pav. Renginiuose dalyvavusių asmenų skaičius

Tikslinių grupių pagalba, identifikavus pagrindines jaunimo problemas ir priemones joms spręsti, paruošta 60 vietinių Planų kiekvienoje savivaldybėje, kurie buvo pateikti savivaldybių taryboms tvirtinti, ir vienas nacionalinis Planas, kuris buvo pateiktas JRD (5 pav.).

Iki Projekto IJPP Planų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės veiklos pabaigos, t. y. iki 2013 m. birželio 28 d., 32 Planai patvirtinti savivaldybių tarybose ir pradėti sėkmingai įgyvendinti, 9 Planus savivaldybių tarybose planuojama patvirtinti 2013 m. II pusmetį, 11 Planų integruojami į savivaldybių strateginius plėtros planus ir 8 Planai patvirtinti arba tvirtinami kitais būdais (savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu, savivaldybės jaunimo reikalų tarybose) (10 pav.).

PLANŲ SITUACIJA SAVIVALDYBĖSE

10 pav. Jaunimo problemų sprendimo planų tvirtinimo situacija savivaldybėse

Planus pateikus tvirtinti savivaldybių taryboms bei nacionalinį Planą pateikus JRD, buvo vykdoma 6 mėn. Planų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę. Stebėsenai ir kontrolei VšĮ „Nacionalinės plėtros instituto“ ekspertų komanda parengė *Jaunimo problemų sprendimo savivaldybėje 2013–2018 metų plano kontrolės ir stebėsenos tvarkos aprašą* bei *Nacionalinio jaunimo problemų sprendimo plano kontrolės ir stebėsenos sistemos aprašymą* (5 pav.). Vykdam Planų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę, be aukščiau minėtų tikslinių renginių savivaldybėse bei nacionaliniu mastu, Projekto IJPP ekspertai pagal poreikį betarpiškai konsultavo specialistus vietiniu ar nacionaliniu lygmenimis, priklausomai nuo to, kurio plano rengime ir įgyvendinime jie dalyvauja, teikdami jiems konsultacijas dėl parengtų Planų turinio, tvirtinimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir kontrolės ir kitais aktualiais klausimais. Įgyvendinus Planų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę buvo parengtos *Planų įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės ataskaitos* (5 pav.). ●

Jaunimo problemų sprendimo planų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės veiklos teigiamas poveikis savivaldybių ir nacionalinei jaunimo politikai

Projekto IJPP Planų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės veiklos įgyvendinimo procesas (8 renginių ciklas, individualios ekspertų konsultacijos, jaunimo politikos dokumentai) prisidėjo prie nacionalinės jaunimo politikos (**11 pav.**) bei savivaldybėse vykdomos jaunimo politikos (**12 pav.**) aktyvinimo, stiprinimo bei plėtros.

Nacionalinio plano kūrimui ir įgyvendinimo inicijavimui skirtuose renginiuose dalyvavo 8 ministerijų ir 12 joms pavaldžių įstaigų ir institucijų, 16 vietos veiklos grupių, 30 jaunimo organizacijų ir regioninių jaunimo organizacijų sąjungų (Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos nariai), 12 aukštojo ir aukštesniojo mokslo įstaigų, 4 verslo organizacijų bei kt. organizacijų atstovai.

11 pav. Projekto IJPP Planų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės veiklos teigiamas poveikis nacionalinei jaunimo politikai

12 pav. Projekto IJPP Planų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės veiklos pagreitinti procesai savivaldybėse vykdomose jaunimo politikose

Rekomendacijos jaunimo politikos įgyvendinimui

- Projekto IJPP Planų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės veikla leido savivaldybėms susikurti ilgalaikius (2013–2018 m.) strateginius jaunimo politikos dokumentus su vidutinės trukmės (2013–2015 m.) priemonių planais bei planų įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės sistemomis.
- Ar Planuose numatytos priemonės bus įvykdytos ir išskelti uždaviniai bei tikslai įgyvendinti ir ar prioritetinės kryptys pasiektos, priklausys nuo **savivaldybės valdžios politinės valios, jaunimo politikos veikėjų sutelktumo, jaunimo įtraukimo bei efektyvaus bendradarbiavimo tarp valdžios atstovų, priemonių vykdytojų, suinteresuotų šalių bei jaunimo.**
- Įgyvendinant Planų priemonių planus, siūloma vadovautis 2003-12-04 Jaunimo politikos pagrindų įstatyme Nr. IX-1871 įtvirtintais tarpžinybinio koordinavimo, dalyvavimo, informavimo ir kitais jaunimo politikos įgyvendinimo principais.
- Svarbiausia, kad kiekvieną Planų priemonių planų įgyvendinimo žingsnį būtų stengiamasi žengti **maksimaliai įtraukiant savivaldybėje gyvenantį jaunimą, nes tik kartu su jaunimu įgyvendinamos veiklos leis pasiekti ar net viršyti Planuose išsikeltus tikslų bei priemonių vertinimo rodiklius.**
- Pagrindinės jaunimo politikos prioritetinės kryptys Planuose 2013–2018 m. laikotarpiu yra iškeltos kaip siekiamybė. Kryptys, kuriomis remiantis siūloma 2013–2018 m. tikslingai vykdyti jaunimo politiką Lietuvoje tiek nacionaliniu, tiek savivaldybių lygmenimis, pateiktos **13 pav.**

Daugiau informacijos apie projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ bei Jaunimo problemų sprendimo planų parengimo bei jų įgyvendinimo priežiūros veiklą ir jos rezultatus galite rasti apsilankę projekto tinklalapyje adresu www.ijpp.lt bei www.jrd.lt.

Jaunimo nedarbo problemos sprendimas: jaunų žmonių verslumo, kūrybiškumo skatinimas, profesinio ugdymo tobulinimas, neformalaus ugdymo vystymas (pvz., organizuojant jaunimo verslumo konkursus, kuriant ilgalaikius darbo vietas žemėlapius savivaldybėse ir pagal juos planuojant žmogiškųjų išteklių poreikį, sudarant sąlygas jaunimo ir su jaunimu dirbančioms NVO teikti popamokinio ugdymo paslaugas formaliojo švietimo įstaigose ir pan.);

Jaunimo užimtumo galimybių plėtra: laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros paslaugų prieinamumo didinimas, infrastruktūros tobulinimas ir vystymas (pvz., steigiant atvirus jaunimo centrus savivaldybėse, plečiant atviras erdves jaunimui savivaldybių seniūnijose, plečiant dviračių takų infrastruktūrą, organizuojant kasmetinius viešus menų festivalius, pristatančius jaunimo subkultūras ir pan.);

Jaunimo politikos tobulinimas: jaunimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų kūrimas ir stiprinimas, tarpinstitucinio bendradarbiavimo jaunimo srityje skatinimas (pvz., organizuojant įvadinius mokymus jaunimo reikalų tarybų nariams, įtraukiant jaunimo atstovus į tarpinstitucinių darbo grupių, komisijų veiklas, savivaldybių biudžetuose numatant tikslinį finansavimą, skirtą jaunimo ir su jaunimu dirbančių NVO projektams finansuoti ir pan.);

Sveikatos apsaugos stiprinimas, sveiko ir aktyvaus gyvenimo būdo propagavimas, gyvenamosios aplinkos saugumo užtikrinimas ir prevencija (pvz., organizuojant jaunimo sveikatingumo ir sporto stovyklas, rengiant švietėjiškas masines akcijas, renginius, informuojančius jaunimą apie sveiką gyvenseną, sukuriant jaunimo erdvių savivaldybėse žemėlapius ir tose erdvėse užtikrinant jaunimo ir praeivių saugumą bei pan.);

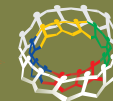

Jaunų žmonių motyvacijos, aktyvumo ir pilietiškumo ugdymas (pvz., organizuojant kasmetinius jaunimo apdovanojimus (nominacijas), kuriuose būtų pagerbiami ir savanoriai, sudarant sąlygas biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų jaunimui kokybę vertinti jaunimui, finansuojant jaunimo organizacijų plėtros projektus; organizuojant mokymus kaimo bendruomenių jaunimo grupėms apie darbą su jaunimu, apmokant ir įdarbinant jaunimo darbuotojus ir pan.);

Supažindinti jaunimą su pagrindinėmis šeimos, tėvystės ir motinystės vertybėmis ir skatinti jas puoselėti, didinti ivairiapusę paramą bei socialines garantijas jaunoms šeimoms (pvz., įgyvendinant būsto atnaujinimo, socialinio būsto plėtros, transporto restruktūrizavimo projektus, sudarančius palankias sąlygas jaunų žmonių ir jaunų šeimų gyvenimui, laisvalaikui, parengiant ir įgyvendinant kompleksines Pagalbos šeimai programas, organizuojant problemas patiriančioms jaunoms šeimoms švietėjiškų pamokėlių ciklą apie santuoką, šeimą, tėvystę ir pan.);

13 pav. Pagrindinės jaunimo politikos kryptys 2013–2018 m., užsibrėžtos įgyvendinti Planuose

Sodų g. 15, LT-01313 Vilnius
Tel.: (8-5) 2 497 002 Faks.: (8-5) 2 496 354
El.paštas: info@jrd.lt
www.facebook.com/jaunimas

JRD prie ADM įgyvendinamas projektas „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ (projekto Nr. VP1-4.1-VRM-07-V-01-002), finansuojamas Europos socialinio fondo ir Valstybės biudžeto lėšomis.
www.ijpp.lt

